

Συνέπειες της Ενσάρκωσης

Σε λίγες μέρες θα γιορτάσουμε τη γέννηση του Ιησού από τη Ναζαρέτ. Η γιορτή μας μέσα από τη λατρεία της Εκκλησίας θα είναι ανάμνηση. Δεν θα σταθούμε σ' ένα γεγονός του παρελθόντος που πραγματοποιήθηκε πάνε τώρα δυο χιλιάδες χρόνια. Απεναντίας, θα ζήσουμε μυστηριακά μια από τις συνέπειες της Ενσάρκωσης: τη γέννηση ενός παιδιού που στρέφει την προσοχή μας στο παρόν και στο μέλλον. Ο ενσαρκωμένος Λόγος του Θεού προκαλεί την ελπίδα, την αισιοδοξία. Μέσα σε πλαίσια χαράς, μαζί με τους αδελφούς μας θα τελέσουμε την Ευχαριστία δοξολογώντας το Θεό για τα μεγάλα έργα που έκανε για τον άνθρωπο, για τον καθένα μας ξεχωριστά και για την ανθρωπότητα ολόκληρη.

Στην τέλεσή μας θα βρεθούμε μπροστά σ' ένα νεογέννητο βρέφος, φτωχό, αδύναμο, σιωπηλό και εξαρτημένο από ανθρώπους και ιστορικές, πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες. Όπως κάθε νεογέννητο συγκινεί γιατί μια νέα ύπαρξη, μια νέα ζωή ξεκινά προσωπικά την ανθρώπινη περιπέτεια με τις χαρές και τις λύπες της, την ταπεινότητά της και το μεγαλείο της.

Η ατμόσφαιρα που δημιουργεί η αφήγηση των ευαγγελικών κειμένων είναι αυτή της περισυλλογής, του διαλογισμού, της θεωρίας του γεγονότος και όσα αυτό το γεγονός κρατά ακόμη κρυφά. Το μήνυμα του γεγονότος στο κατά Λουκάν ευαγγέλιο είναι: ειρήνη στη γη! Ο δε πρόλογος του τετάρτου ευαγγελίου υπογραμμίζει πως ο Λόγος είναι το φως που φωτίζει τον άνθρωπο, ότι ήρθε στον τόπο το δικό του και οι δικοί του δεν τον δέχτηκαν.

Εφέτος τα Χριστούγεννα και μέσα στις παγκόσμιες συγκυρίες μπορούμε να αναρωτηθούμε και να προβληματιστούμε:

- Για ποια **ειρήνη** μιλάμε, σ' ένα κόσμο που μαστίζεται από πολέμους, από τρομοκρατία, από πραγματικές και τεχνητές ανασφάλειες, από τάσεις παγκόσμιας αναρχίας τις προϋποθέσεις της οποίας δημιουργούν οι ισχυροί της γης...

- Η παγκόσμια **φτώχεια** όλο και περισσότερο επεκτείνεται και βαθαίνει: λαοί αποδεκατίζονται από την πείνα και την ανέχεια, κράτη καταντούν υποχείρια των οικονομικά ισχυρών, πλήθη προσφύγων και μεταναστών αναζητούν ένα καλύτερο αύριο, συχνά μέσα από αφιλόξενες, άδικες, αναξιοπρεπείς για τον άνθρωπο συνθήκες.

- Περιθωριοποιείται ο Θεός, η θρησκεία και αυτό φοβίζει τους πιστούς, τους χριστιανούς γιατί δεν αισθανόμαστε άνετα όταν θίγεται ό,τι σημαντικότερο έχουμε. Αξίζει να αναρωτηθούμε πόσο συμβάλαμε εμείς οι ίδιοι οι χριστιανοί, οι πιστοί στις συνθήκες του σκεπτικισμού, του αγνωστικισμού, της αθεΐας, της **αδιαφορίας** με την ξύλινη γλώσσα μας, με τους μικροπόνειρους «συμφεροντολογισμούς» μας, με τις ασυνέπειες στη συμπεριφορά μας;...

- Για ποια **χαρά** μιλάμε, όταν ανήμποροι διαπιστώνουμε την οικολογική καταστροφή του πλανήτη με τις μύριες επιπτώσεις για το μέλλον της ανθρωπότητας;...

Κατά την περίοδο των Χριστουγέννων αξίζει τον κόπο να σταθούμε και να παραλληλίσουμε τον καιρό του Ιησού με τη δική μας εποχή!...

π. Γαβριήλ Μαραγκός τ.Ι.

Βιβλικά

Απέναντι στα γεγονότα της ζωής του Ιησού

■ Ιστορική κατάσταση

Η κριτική εξέταση των βιβλικών κειμένων επιτρέπει στον ιστορικό να προσδιορίσει τις σπουδαιότερες φάσεις της ιστορίας στην οποία αναφέρονται. Μερικά δε συμπεράσματα της έρευνας αυτής επιβεβαιώνονται και από εξωβιβλικές πηγές. Να, λοιπόν, τι έχει εξακριβωθεί, ανεξάρτητα από κάθε ερμηνεία των ιστορικών δεδομένων, στα πλαίσια της πίστης ή όχι.

■ Πριν από τον Ιησού

- Το 63 π.Χ., η Παλαιστίνη καταλαμβάνεται από τους Ρωμαίους και ενσωματώνεται στην αυτοκρατορία. Ο Ηρώδης ο Μέγας (40-4 π.Χ.) και οι διάδοχοι του (Αρχέλαος, Ηρώδης Αντίπας, Φίλιππος και αργότερα Ηρώδης Αγρίππας) δεν είναι παρά υποτελείς, με ασταθή και, ουσιαστικά, εικονική εξουσία. Ήδη από τον 8ο αιώνα π.Χ., είχε χάσει το Ισραήλ την εθνική του ανεξαρτησία. Το παλιό βασίλειο, αφού διαμελίστηκε στα δύο - το Βόρειο και το Νότιο -, καταστράφηκε με τις εισβολές πρώτα των Ασσυρίων (721 π.Χ.) και, μετά, των Βαβυλωνίων (587 π.Χ.). Ο λαός έζησε στην εξορία μέχρι τη νίκη του βασιλέα των Περσών Κύρου, ο οποίος και εξέδωσε το διάταγμα της επανόδου των Ισραηλιτών στη χώρα τους (538 π.Χ.). Οι επαναπατρισμένοι όμως παρέμειναν κάτω από την περσική κυριαρχία, την οποία διαδέχθηκε η κυριαρχία του Μ. Αλεξάνδρου (332 π.Χ.) και των διαδόχων του, των Σελευκιδών. Εξάλλου αρκετοί Ισραηλίτες παρέμειναν έξω από τα σύνορα της χώρας τους και σχημάτισαν τους πρώτους πυρήνες της Ιουδαϊκής Διασποράς σ' όλη τη λεκάνη της Μεσογείου.

- Από θρησκευτική και πολιτιστική άποψη, ονομάζουμε Ιουδαϊσμό τη μετά την Εξορία (538 π.Χ.) εβραϊκή κοινότητα καθώς και το περιβάλλον της. Η περίοδος αυτή χαρακτηρίζεται από την αντίσταση του Ισραήλ σε κάθε προσπάθεια των άλλων πολιτισμών να τον αφομοιώσουν ή να τον αλλοιώσουν. Η θρησκευτική κληρονομιά και η πρωτότυπη παράδοση φυλάσσονται ζηλότυπα και πιστά. Οι κάποιες ξενικές επιδράσεις είχαν σαν αποτέλεσμα τον εμπλουτισμό του Ιουδαϊσμού, δεν παραποίησαν τη γνησιότητα της πίστης και την παραδοσιακή νοοτροπία.

- Η εκπληκτική αυτή επιτυχία γνώρισε κι ένα ένδοξο περιστατικό; τον πόλεμο των Μακκαβαίων (167-164 π.Χ.). Ο βασιλέας της Συρίας Αντίοχος Επιφανής (175-164 π.Χ.) επιχείρησε να καταστρέψει την ιουδαϊκή θρησκεία και να επιβάλει στο λαό τα ελληνικά έθιμα. Η νίκη των Μακκαβαίων μπορεί να θεωρηθεί νίκη του εβραϊκού Νόμου: είχε σαν αποτέλεσμα να τονίσει περισσότερο την αντίθεση των ιουδαίων με τους ειδωλολάτρες γείτονες τους. Από το 142 ως το 63 π.Χ., το Ισραήλ απέκτησε, χάρη στους Ασμοναίους - τους απογόνους των Μακκαβαίων - ακόμη και την πολιτική ανεξαρτησία του. Ο Πομπήιος όμως την κατέλυσε όταν κατέλαβε την Ιερουσαλήμ (63 π.Χ.), μετά από την κατάκτηση και ενσωμάτωση της Συρίας στη ρωμαϊκή αυτοκρατορία. Διόρισε τον ασμοναίο ηγεμόνα Υρκανό Β' Μέγα Αρχιερέα και εθνάρχη (63-40 π.Χ.). Στην πραγματικότητα όμως θα κυβερνήσει ο ίδουμαίος

υπουργός του Αντίπατρος, ο οποίος και θα προετοιμάσει το έδαφος στο γιο του Ηρώδη.

- Ο Ηρώδης ο Μέγας έγινε «βασιλέας των Ιουδαίων» το 40 π.Χ. χάρη στην επέμβαση της Ρώμης και παρά τη μη ιουδαϊκή του καταγωγή, που τον έκανε δύσκολα αποδεκτό από τους Ιουδαίους. Μετά από το θάνατο του (4 π.Χ.), χρειάστηκε πάλι η επέμβαση του Αυγούστου για να μπορέσουν να τον διαδεχτούν τα παιδιά του, όπως το είχε ορίσει στη διαθήκη του: ο Αρχέλαος (4 π.Χ. - 6 μ.Χ.) ανέλαβε την Ιουδαία, την Ιδουμαία και τη Σαμάρεια -ο Ηρώδης Αντίπας (4 π.Χ. - 39 μ.Χ.) τη Γαλιλαία και την Περαία και ο Φίλιππος (4 π.Χ. - 34 μ.Χ.) την Ιτουραία, την Τραχωνίτιδα και τη Γαυλανίτιδα. Αν και στην Παλαιστίνη συνέχισαν να τους ονομάζουν βασιλείς, ο Αρχέλαος είχε τον τίτλο του εθνάρχη, ενώ οι δύο άλλοι του τετράρχη. Ο εγγονός του Ηρώδη του Μεγάλου, Ηρώδης Αγρίππας Α', κατάφερε να επανενώσει τη χώρα από το 37 ως το 41 μ.Χ. Μετά το θάνατο του όμως, το 44 μ.Χ. η Παλαιστίνη επιστρέφει και πάλι στη διοίκηση του ρωμαίου αρμοστή.

- Απόπειρες εξέγερσης κατά της ρωμαϊκής κατοχής έγιναν πολλές φορές: του Θευδά (πιθανόν λίγο μετά το θάνατο του Ηρώδη του Μεγάλου, το 4 π.Χ.), του Ιούδα του Γαλιλαίου (με την ευκαιρία της απογραφής του Κυρήνιου, το 6-7 μ.Χ.)· οι ξεσηκωμοί κατά την ηγεμονία του Φάδου (γύρω στο 44 μ.Χ.), του Κουμάνου (48-52 μ.Χ.) και του Φήλικα (52-60 μ.Χ.). Η πιο βίαιη εξέγερση, των Ζηλωτών, ξέσπασε το 66 μ.Χ.. Τότε μια επαναστατική κυβέρνηση εγκαταστάθηκε στην Ιερουσαλήμ. Ο «Ιουδαϊκός πόλεμος», διήρκεσε τέσσερα χρόνια και κατέληξε, μετά από σκληρότατη αντίσταση, στην καταστροφή της Ιερουσαλήμ και του Ναού από τις λεγεώνες του Τίτου (70 μ.Χ.) καθώς και στη διασπορά των Ιουδαίων σ' όλο τον κόσμο.

▪ **Ιησούς από τη Ναζαρέτ**

Ο Ιησούς από τη Ναζαρέτ δεν είναι μια μυθική μορφή. Η ύπαρξή του έχει προσδιοριστεί τόσο τοπογραφικά, στην Παλαιστίνη, και ειδικότερα στη Γαλιλαία, όσο και χρονολογικά χάρη στο βάπτισμά του από τον Ιωάννη κατά το 15ο έτος της βασιλείας του αυτοκράτορα Τιβερίου Καίσαρος (Λκ 3, 1), δηλαδή το έτος που αρχίζει την 1 Οκτωβρίου 27 (ή 19 Αυγούστου 28). Το λειτούργημα του Βαπτιστή, ο οποίος παρουσιαζόταν ως προφήτης, γνώρισε μεγάλη δημοτικότητα και ενέπνευσε ένα πρωτοφανές κίνημα. Απέβλεπε στη μετάνοια, στην επιστροφή προς το Θεό, γιατί ήταν κοντά η έλευση και η κρίση του. Το λειτούργημά του ασκήθηκε στην έρημο της Ιουδαίας, κοντά στην Ιερουσαλήμ. Ο Ιωάννης βάπτιζε στον Ιορδάνη ποταμό, είτε στη Βηθανία (Ιω 1, 28) είτε στην Αίνων (Ιω 3, 23), σε μικρή απόσταση από τη Σελείμ. Από το περιβάλλον του μεγάλου προφήτη ο Ιησούς ξεκίνησε τη δική του αποστολή.

Ένα άλλο σημαντικό σημείο αναφοράς της ιστορίας του Ιησού είναι ο θάνατός του στο Γολγοθά. Σίγουρα συνέβη κάποια Παρασκευή, πιθανότατα την παραμονή της γιορτής του Πάσχα, στις 14 ή 15 του μήνα Νισάν. Οι πιο πιθανές ημερομηνίες είναι η 7 Απριλίου 30 ή η 3 Απριλίου 33.

Κατά την περίοδο που μεσολαβεί από το βάπτισμα ως το βίαιο θάνατο του, ο Ιησούς διατρέχει τη Γαλιλαία και την Ιουδαία, προσκαλώντας τους συγχρόνους του να ετοιμαστούν για την επικείμενη Βασιλεία του Θεού. Με τα θαύματα και με το λόγο του, ο Ιησούς προκαλεί ένα μεσσιανικό ενθουσιασμό που κινδυνεύει να μετατραπεί σε πολιτικό ξεσηκωμό. Δεν επιδιώκει όμως κάτι τέτοιο, ρίχνει απλά στην καρδιά κάποιων μαθητών το σπόρο που, όταν φυτρώσει, θα ανατρέψει τους φραγμούς μέσα στους οποίους εγκλωβίζονταν οι θρησκευτικοί ηγέτες της εποχής του. Το μήνυμα του

είναι το Ευαγγέλιο - η καλή αγγελία - της αγάπης, η οποία πρέπει να επικρατήσει στη γη, όπως στον ουρανό.

Η ιστορία του Ιησού δεν πέρασε εντελώς απαρατήρητη από τους ιστορικούς της εποχής του. Σ' ένα κείμενο - το οποίο μπορούμε να ανασυγκροτήσουμε αφαιρώντας τις οφειλόμενες σε χριστιανούς μεταβολές -, ο Φλάβιος Ιώσηπος αναφέρει όχι μόνο την επιτυχία του Ιησού και τη σταυρική καταδίκη του από τον Πιλάτο, αλλά και την επίμονη αγάπη των μαθητών του σ' αυτόν επειδή «τους εμφανίστηκε ζωντανός μετά το θάνατό του» («Εβραϊκές αρχαιότητες», XVIII, 3.3). Πράγματι, μετά από τα γεγονότα του Πάσχα, η συμπεριφορά των μαθητών αλλάζει ριζικά. Η οφειλόμενη στο θάνατο του Ιησού αποθάρρυνση μεταβάλλεται: πιστεύουν ότι ο Ιησούς αναστήθηκε.

▪ Η πρωταρχική κοινότητα

Η πρώτη χριστιανική κοινότητα γεννήθηκε από την πίστη στην ανάσταση. Στην αφετηρία αυτής της πίστης, ο ιστορικός δεν διακρίνει κάποιο φαινόμενο συλλογικής υποβολής ή μυθοποίησης, αλλά τη λιτή επιβεβαίωση μερικών ευνοουμένων μαρτύρων. Ονομάζουν Κύριο, αιώνια ζωντανό, το σταυρωμένο Ιησού, του οποίου ο θάνατος αποπροσανατόλισε και φόβισε τους μαθητές: αναστήθηκε από τους νεκρούς, αυτό είναι το κήρυγμα τους.

- Η πρώτη κοινότητα είναι ιουδαίο-χριστιανική, δηλαδή, τα μέλη που την απαρτίζουν προέρχονται από τον Ιουδαϊσμό. Το κήρυγμα των Αποστόλων στην Ιερουσαλήμ άγγιξε πρώτα τους ντόπιους που μιλούσαν αραμαϊκά, τους πιστούς τηρητές του μωσαϊκού Νόμου και τους ελληνόφωνες Ιουδαίους της διασποράς, τους λεγόμενους Ελληνιστές.

Η κοινότητα κινείται γύρω από ένα κέντρο, τους Δώδεκα, οι οποίοι είναι μάρτυρες του Αναστημένου. Ο Πέτρος διαθέτει κάποιο ιδιαίτερο κύρος. Ανάμεσα στους πρώτους μαθητές συγκαταλέγονται και οι αδελφοί του Κυρίου (1 Κορ 9,5 Γαλ 1,19). Συγγενείς του Ιησού στην ευρύτερη έννοια, αντιτάχθηκαν αρχικά στο λειτούργημά του. Τιμούνται ιδιαίτερα γιατί θεωρούνται πιο κοντινοί στον Ιησού.

Παρά την προσχώρηση στην ίδια πίστη, η στάση των πιστών διαφέρει ανάλογα με το περιβάλλον στο οποίο ανήκουν. Οι Εβραίοι δεν αισθάνονται ότι αποκόπηκαν από τον Ιουδαϊσμό, συνεχίζουν να τηρούν τους νόμους και να προσεύχονται όπως πριν. Συγκεντρώνονται γύρω από τον Ιάκωβο, τον πιο επιφανή ανάμεσα στους «αδελφούς του Κυρίου». Οι Ελληνιστές, αντίθετα - με προεξέχοντα το Στέφανο -, επικρίνουν την υπερτίμηση της ιουδαϊκής λατρείας και υπογραμμίζουν την πνευματική της διάσταση. Πρέπει να υπήρξε μια ορισμένη ένταση ανάμεσα στις δυο ομάδες. Το μαρτυρεί η σύγκρουση σχετικά με την υπηρεσία στην τράπεζα (Πραξ 6,1-6).

- Ο λόγος του Στεφάνου κατά του Ναού (Πραξ 7) πυροδότησε το διωγμό που ήδη υπέβασκε. Η εβραϊκή θρησκευτική εξουσία άρχισε να καταδιώκει τη νέα αίρεση (βλ. Πραξ 24,5 28,22). Πρώτα οι Ελληνιστές, μετά ο Πέτρος, πιθανόν και οι Δώδεκα αναγκάζονται να εγκαταλείψουν την Ιερουσαλήμ.

Ο διασκορπισμός αυτός εγκαινιάζει το άνοιγμα της χριστιανικής αποστολής: πρώτα, προς τους Ιουδαίους της Σαμάρειας, γύρω στο 34-36 μ.Χ., της Ιουδαίας και της Γαλιλαίας κατόπιν. Οι Απόστολοι εξουσιοδοτούν τον Πέτρο και τον Ιωάννη να φύγουν από την Ιερουσαλήμ και να επικυρώσουν το έργο που ήδη είχε αρχίσει εκεί. «Προσευχήθηκαν για να λάβουν όσοι είχαν βαφτιστεί το

Άγιο Πνεύμα». Παραμένει ακόμη ένα αποφασιστικό βήμα: η χριστιανική κοινότητα θα πρέπει να δεχτεί στους κόλπους της τους μέχρι πριν λίγο ειδωλολάτρες.

- Σε μια από τις ποιμαντικές περιόδους, ο Πέτρος κατανοεί - και κατόπιν επεμβαίνει για να γίνει αποδεκτό και από την ομάδα της Ιερουσαλήμ - ότι το ίδιο δώρο του Θεού προσφέρεται και στους εθνικούς (Πραξ 10,1-48 11,4-18). Βρισκόμαστε μπροστά σε μια νέα φάση του ανοίγματος της αποστολής: στη Φοινίκη, στην Κύπρο, στην Αντιόχεια κατόπιν (Πραξ 11,19). Σ' αυτή την πόλη η νέα αίρεση, απελευθερωμένη από την ιουδαϊκή πίεση, θα ενηλικιωθεί: εκεί, για πρώτη φορά, οι μαθητές του Ιησού ονομάζονται « χριστιανοί» (Πραξ 11,26). Και από κει διαδίδεται ότι οι πιστοί επιδίδονται στη λατρεία του Κυρίου (Πραξ 13,2).

Έτσι, η πρώτη κοινότητα αποκτά δύο πόλους: την Ιερουσαλήμ και την Αντιόχεια. Αυτό δημιουργεί κάποια ένταση: οι «συντηρητικοί» ιουδαϊζοντες της Ιερουσαλήμ ήθελαν να επιβάλουν στους μετεστραμμένους ειδωλολάτρες την περιτομή. Για να λυθεί η διαφωνία συνήλθε, το 48 μ.Χ., στην Ιερουσαλήμ μια συνέλευση, την οποία θα μπορούσαμε να ονομάσουμε πρώτη « σύνοδο». Κατ' αυτή, η μητέρα Εκκλησία ρυθμίζει το ζήτημα, λαβαίνοντας υπόψη την καθολική διάσταση της: οι προσήλυτοι ειδωλολάτρες δεν θα υποχρεώνονται να τηρούν το μωσαϊκό Νόμο (Γαλ 2,1-10), έστω και αν αργότερα επιβληθεί σ' αυτούς η τήρηση δευτερευόντων ιουδαϊκών εθίμων (Πραξ 15,23-29). Το άνοιγμα δεν βλάπτει την παράδοση. Η πιστότητα σ' αυτή εξασφαλίζεται με τον πολλαπλασιασμό ζωντανών δεσμών: η λογία-έρανος είναι το απτό σημείο της ενότητας των εκκλησιών (Πραξ 11,28-30 1 Κορ 16,1-4). Στο εξής, οι εκκλησίες πληθαίνουν και ενδυναμώνονται.

▪ Ο Παύλος

Ο Παύλος από την Ταρσό είναι ο κύριος πρωτεργάτης του ευαγγελισμού και του ριζικού οικουμενισμού. Υποδειγματικός ιουδαίος πριν γνωρίσει το Χριστό και διάκτης των χριστιανών, διατρέχει κατά τα τρία αποστολικά ταξίδια του - μεταξύ του 48 και 60 μ. Χ. - την Ασία, τη Μακεδονία και την Ελλάδα. Κρατούμενος, περνά από την Κρήτη και τη Μάλτα και καταλήγει στη Ρώμη.

Με τους συνεργάτες του ιδρύει πολλές εκκλησίες, που βρίσκονται σε συνεχή κοινωνία μεταξύ τους. Η καθεμιά έχει μια πάγια δομή: παρακολουθείται αδιάκοπα από τον ιδρυτή απόστολο. Προϊστανται της εκκλησίας γενικά οι πρεσβύτεροι, που αναλαμβάνουν το έργο τους μετά από την επίθεση των χειρών.

Προοδευτικά δημιουργούνται νέοι πόλοι στους κόλπους της παγκόσμιας Εκκλησίας: η Έφεσος και η Ρώμη. Ο Παύλος αντιμετώπισε, περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο, το πρόβλημα των ιουδαϊκών εθίμων: πρώτα αντέδρασε έντονα στους δισταγμούς του Πέτρου ο οποίος, στην Αντιόχεια, δεν τολμά να αποδεσμευτεί από τις διατάξεις που αφορούν τις τροφές (Γαλ 2,11-14). Επίσης ο Παύλος υποστηρίζει, ως θεολόγος, την ισότητα των ιουδαίων και των εθνικών σχετικά με την αμαρτία και τη χάρη: η σωτηρία είναι δώρο του ελέους του Θεού, και πραγματοποιείται στο πρόσωπο του Ιησού Χριστού.

Είναι γεγονός ότι ο λαός του Ισραήλ εκλέχθηκε πρώτος από το Θεό, ο Νόμος ωστόσο δεν ήταν παρά μια προσωρινή κατάσταση και, τελικά, αδύναμη. Η πίστη, που προϋπήρχε του Νόμου κατά την περίοδο των πατριαρχών, είναι η μόνη οδός της σωτηρίας. Η υποταγή στα παλιά έθιμα δηλώνει ότι δεν αναγνωρίζεται ως μοναδικός μεσίτης ο Ιησούς Χριστός, ο οποίος καταργεί τις διακρίσεις: δεν υπάρχει πλέ-

ον «έλληνας και ιουδαίος, περιτμημένος και απερίτμητος, βάρβαρος, σκύθης, δούλος ή ελεύθερος» (Κολ 3,11).

▪ **Η επέκταση**

Η πρόοδος στη διάδοση του χριστιανισμού φαίνεται εκπληκτική: χαρακτηρίζεται τόσο από την ταχύτητα της επέκτασης - μοναδικό φαινόμενο στην ιστορία -, όσο και από τη συνάντηση με τον ειδωλολατρικό κόσμο, απέναντι στον οποίο η ιουδαϊκή θρησκεία παρέμενε αδιάλλακτη. Ο κόσμος αυτός υπήρξε συνάμα ένας ευνοϊκός και δυσμενής χώρος για τη νέα θρησκεία. Η διάδοση του Ευαγγελίου ξεκινάει (μέχρι το 60 περίπου μ.Χ.), από τις συναγωγές: εκεί οι μαθητές κηρύττουν το Χριστό κατά τις τελετές του Σαββάτου, στις οποίες παρευρίσκεται η τοπική ιουδαϊκή κοινότητα, όπως επίσης και πολλοί θεοφοβούμενοι. Συνήθως ένας μικρός μόνο αριθμός προσχωρεί στη νέα διδασκαλία. Οι απόστολοι καταδιώκονται και τότε μόνο απευθύνουν το μήνυμά τους στους εθνικούς, με τη συμπαράσταση των πρώτων προσήλυτων που έχουν εισχωρήσει στο τοπικό περιβάλλον. Η χριστιανική Εκκλησία διακρίνεται ανάμεσα στους εθνικούς χάρη στην πίστη που έχει προς το μοναδικό Θεό της Διαθήκης και τον απεσταλμένο του Ιησού Χριστό, αλλά και από την ηθική ζωή της που σημαδεύεται από την αγάπη και την αγνότητα.

X. L. Dufour

Απόδοση: π. Γαβριήλ Μαραγκός

ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Το μήνα Δεκέμβριο 2004

Χριστούγεννα

Ένα νεογέννητο παιδί
τι μπορεί να κάνει
απέναντι στο μέγεθος των ανθρώπινων επιχειρήσεων ;
Τι θα μπορούσε να πει;
Δεν μιλάει.
Τι θα μπορούσε να κάνει ;
είναι ανενεργό.

Ένας Θεός όλος αδυναμία
και εντελώς διακριτικός
σ' ένα κόσμο που εργάζεται,
που εφευρίσκει και κατασκευάζει.
Ένας Θεός μεσ' τη φτώχεια
σ' ένα κόσμο που αγοράζει και πουλάει.
Ένας Θεός σιωπή
σ' ένα κόσμο που φλυαρεί, και παράγει μόνο θόρυβο.

Αν ο Θεός μας έγινε
σιωπή, αδυναμία και φτώχεια,
είναι γιατί θέλησε να γίνει άνθρωπος.
Θέλει να μας πει με βεβαιότητα

ότι το σημαντικό για τον άνθρωπο
δεν βρίσκεται οπωσδήποτε
εκεί που το τοποθετήσαμε.

Ανοίγω τους ορίζοντες της προσευχής μου

Με εκατομμύρια χριστιανούς : Προσφέρω την ημέρα μου στο Θεό και προσεύχομαι για τους σκοπούς που ο άγιος-Πατέρας προτείνει κάθε μήνα σε ολόκληρη την Εκκλησία.

ΚΑΘΕ ΠΡΩΙ, ΠΡΟΣΦΕΡΩ ΣΤΟ ΘΕΟ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΟΥ ΛΕΓΟΝΤΑΣ :

Πατέρα Άγιε, σου προσφέρω τις πράξεις μου, τις χαρές και τις δοκιμασίες μου, αυτής της ημέρας, ενωμένος με την Καρδιά του Ιησού που προσφέρει τον εαυτό του στην Ευχαριστία. Είθε το Πνεύμα του το Άγιο να κατοικεί μέσα μου. Και με τη Μαρία, τη Μητέρα του Ιησού και Μητέρα μας, προσεύχομαι το μήνα αυτό, ιδιαίτερα:

- **Για τα παιδιά. Είναι δώρο πολύτιμο του Θεού, γι αυτό οφείλουμε να τους αποδίδουμε σεβασμό, κατανόηση και αγάπη**

Από τη γέννησή του, το παιδί βιώνει τη χαρά να γνωρίσει τον πατέρα του και τη μητέρα του, να γνωρίσει και άλλους άνδρες και γυναίκες που χαίρονται από τη χαρά του. Από μωρό μαθαίνει να είναι άνδρας ή γυναίκα και αυτό συμβάλλει στο σχηματισμό της προσωπικότητάς του. Είναι ένας τρόπος να υπάρχει, να εκδηλώνεται, να επικοινωνεί με τους άλλους, να βιώνει την ανθρώπινη ζωή. Όμοιοι και όμως είμαστε διαφορετικοί. Όλα αυτά βρίσκονται χαραγμένα στο σχέδιο του Δημιουργού, για την επιτυχία του οποίου καλούμαστε να προσευχηθούμε, για να μην τα στερηθεί κανένα παιδί στον πλανήτη μας.

- **Η Ενσάρκωση του Χριστού πρέπει να είναι πηγή έμπνευσης προκειμένου να προσαρμόσουμε το Ευαγγέλιο σε κάθε πολιτισμό.**

Το Ευαγγέλιο του Χριστού, η αλήθεια για την οποία ο Χριστός ήλθε να δώσει μαρτυρία, και γνωρίζουμε καλά όλοι, με ποιόν τρόπο, δεν αιωρείται σε άλλες σφαίρες του σύμπαντος, βιώνεται και ενσαρκώνεται σε κάθε λαό και έθνος, και γλώσσα, και κανένας δεν μπορεί να την οικειοποιηθεί. Ο Θεός δεν είναι ούτε Έλληνας, ούτε Σκοπιανός, ούτε Αλβανός, ούτε Ιταλός, ούτε... Την ημέρα της Πεντηκοστής «ο καθένας άκουγε τα μεγαλεία του Θεού στη δική του γλώσσα...» και ήταν παρόντες από όλα τα μέρη της γης.

Προεύχομαι

- ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Μιλάμε στο Θεό, όπως μιλάμε μεταξύ μας

Η προσευχή, με τη μέθοδο που εφαρμόζουμε εδώ, θέτει σε ενέργεια όλες τις δυνάμεις μας. Παλαιότερα μιλήσαμε για τη διάνοιά μας που ερευνούσε και προσπαθούσε να καταλάβει, να εμβαθύνει. Ο διαλογισμός πάνω σε ένα κείμενο είναι ήδη προσευχή.

Και όμως, είναι ωφέλιμο, κατά διαστήματα, να διακόπτουμε τις σκέψεις μας για να απευθυνθούμε στο Θεό, ή στον Ιησού Χριστό, ή στην Παναγία, με τον τρόπο ακριβώς

που μιλάμε σε κάποιον που βρίσκεται μπροστά μας. Ονομάζουμε αυτού του είδους προσευχή «διάλογο», δηλαδή «συνομιλία».

- **Να είμαστε αυθόρμητοι**

Οι στιγμές αυτές της συνομιλίας δεν πρέπει να είναι μακροσκελείς. Σημαντικό είναι, να είναι αυθόρμητες.

Είναι η στιγμή «να μιλήσουμε όπως μιλούμε σ' ένα φίλο. Άλλοτε ζητούμε μια χάρη, άλλοτε ζητούμε συγγνώμη για μια ενέργειά μας, όχι σωστή, άλλοτε εμπιστευόμαστε τις υποθέσεις μας περιμένοντας κάποια συμβουλή (Πνευματικές Ασκήσεις αρ 54 του αγίου Ιγνατίου).

Στο τέλος κάθε μελέτης που προτείνουμε στη συνέχεια ως εφαρμογή των οδηγιών, παρουσιάζουμε κάθε φορά με λοξά γράμματα, παραδείγματα «διαλόγου», πριν ολοκληρώσουμε με το «Πάτερ ημών». Είναι βέβαιο ότι οι καλύτεροι διάλογοι είναι εκείνοι που ο καθένας εφευρίσκει.

- **Ο «Διάλογος» στο τέλος του διαλογισμού**

Είναι σημαντικό, ακόμα και αν δεν έχουμε διακόψει το διαλογισμό μας, για μια συνομιλία με το Θεό, να ολοκληρώνουμε το χρόνο της προσευχής μας με ένα «διάλογο»

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Όταν συλλαμβάνουμε τον εαυτό μας να είναι αφηρημένος στη διάρκεια του διαλογισμού, είναι πολύ ωφέλιμο να ξαναρχίζουμε με μια συνομιλία με το Θεό... ζητώντας συγγνώμη, για την απουσία μας αυτή.

Αρχίζουμε την προσευχή μας με μια παράκληση:

Κύριε, στη διάρκεια αυτής της προσευχής, σου ζητώ, κάνε όλες οι προθέσεις μου και οι δυνάμεις μου, και κάθε μου προσπάθεια, ή ό,τι μου συμβεί να είναι για τη δόξα σου

-- **ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΟΔΗΓΙΩΝ ΠΑΝΩ ΣΤΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ**

Από την προηγούμενη Κυριακή άρχισε το νέο Λειτουργικό Έτος. Για τις Κυριακές διαβάζουμε τα κείμενα του **Α' κύκλου**

Κυριακή 5 Δεκεμβρίου 2004 : 2^η της Παρουσίας
Ο Ιωάννης -Βαπτιστής (Ματθαίος 3, 1-12)

Μελετούμε σήμερα πάνω στο πρόσωπο που ανοίγει δρόμο στην έλευση του Θεού ανάμεσα στους ανθρώπους : τον Πρόδρομο.

1. **Φέρνω στη μνήμη μου** τη γέννηση του Ιωάννη-Βαπτιστή και πώς στο άκουσμα του χαιρετισμού της Μαρίας, σκίρτησε από χαρά, στα σπλάχνα της μητέρας του Ελισάβετ.

2. **Ακούω** τα γεμάτα δύναμη λόγια του Ιωάννη που καλεί στη μεταστροφή, αναγγέλλοντας την έλευση ενός άλλου, που είναι πιο μεγάλος από αυτόν.

3. **Διαλογίζομαι** και αντιλαμβάνομαι ότι αυτή η αναγγελία με αφορά προσωπικά. Με ποιο τρόπο;

Κύριε, άνοιξε την καρδιά μου στην αληθινή μεταστροφή, για να είμαι έτοιμος όταν θα επανέλθεις (Πάτερ ημών)

Κυριακή 12 Δεκεμβρίου 2005 : 3^η της Παρουσίας
Το Ευαγγέλιο των φτωχών (Ματθαίος 11, 2-11)

Ο Ιησούς έχει αρχίσει τη δημόσια ζωή του. Φαίνεται ο Ιωάννης-Βαπτιστής σαν να διστάζει να αναγνωρίσει τον Ιησού ως εκείνον που είχε αναγγείλει.

1. **Ακούω τον Ιησού.** Μας ενημερώνει σε ποιο σημάδι θα αναγνωρίσουμε ότι είναι αληθινά ο Μεσσίας που περιμέναμε : «οι άρρωστοι θεραπεύονται και η Καλή Είδηση αναγγέλλεται στους φτωχούς».
2. **Διαλογίζομαι.** Αναγνωρίζω ότι τα σημάδια με τα οποία μπορώ να αναγνωρίσω τον Υιό του Θεού, δεν είναι σημάδια από το μεγαλείο αυτού του κόσμου ούτε από την ανθρώπινη δόξα.
3. **Συμπέρασμα για μας :** Αν θέλουμε να είμαστε πιστοί στον Ιησού, πρέπει να τον μιμηθούμε στη φροντίδα που είχε για τους μικρούς, τους φτωχούς, τους δυστυχισμένους.

Κύριε, αξιώσέ μας να γίνουμε εργάτες για τη Βασιλεία σου, όπως την περιγράφεις στους Μακαρισμούς. (Πάτερ ημών)

Κυριακή 19 Δεκεμβρίου 2005 : 4η της Παρουσίας
Ευαγγελισμός του Ιωσήφ (Ματθαίος 1, 18-24)

Η Μαρία είναι έγκυος. Ο Ιωσήφ αγνοεί ακόμη, την πραγματική φύση του γεγονότος.

1. Φέρνω στη μνήμη μου τη σκηνή της εμφάνισης στον Ιωσήφ. Ήδη μια μεγάλη αποστολή διαγράφεται γι αυτόν : να δώσει νομική υιοθεσία στο παιδί που θα γεννηθεί από τη Μαρία. Θα ονομαστεί «Υιός του Δαβίδ».
2. Ακούω το όνομα του Ιησού, σαν να ήταν η πρώτη φορά. Δηλαδή ένα καινούργιο γεγονός. Σταματώ για λίγο στη σημασία του : «ο Κύριος σώζει».
3. Διαλογίζομαι πάνω στον Ιωσήφ, μέσα από αυτή τη φράση που περιγράφει όλη τη ζωή του : «Έκανε όπως του το ζήτησε ο άγγελος του Κυρίου».

Κύριε, δώσε μας λίγη από την πιστότητα που χαρακτήριζε τον Ιωσήφ. (Πάτερ ημών).

Σάββατο 25 Δεκεμβρίου 2005
Γέννηση του Ιησού Χριστού (Λουκά 2, 1-14)

Αρμόζει, σήμερα, να αφιερώσουμε όλο το χρόνο που διαθέτουμε για την προσευχή μπροστά στη φάτνη, όπως την περιγράφει ο άγιος Λουκάς.

1. Τον τοποθέτησε σε μια φάτνη. Ήδη, ένα ισχυρό στίγμα φτώχειας μας χαρακτηρίζει προκειμένου να υποδεχτούμε στη γη το Βασιλιά της δόξας. Κοιτάζουμε τη Μαρία και τον Ιωσήφ που περιστοιχίζουν τον Ιησού.
2. Οι Βοσκοί. Μπορούμε χωρίς φόβο να βρεθούμε μαζί με τους βοσκούς. Βαδίζουμε μέσα στη νύχτα προς τη σπηλιά--στάβλο της γέννησης. Μπαίνουμε μέσα.
3. Προσκυνώ το Παιδί. Είναι ο Υιός του Θεού. Με τους αγγέλους ψέλνω : «Δόξα στο Θεό και ειρήνη στη γη».

Κύριε, βοήθησέ μας να κατανοήσουμε ότι ο καλύτερος τρόπος να ψάλουμε τη δόξα του Θεού, είναι να εργαζόμαστε, εκεί όπου βρισκόμαστε, ώστε να εξαπλωθεί η ειρήνη ανάμεσα στους ανθρώπους. (Πάτερ ημών).

Κυριακή 26 Δεκεμβρίου 2005
Της Αγίας Οικογένειας (Ματθαίος 2, 13-23)

π. Δημ. Δαλέζιος
Μετάφραση - Προσαρμογή

Σχόλια επικαιρότητας

Λησμόνησε και δώρισε

Σπανίζουν οι άνθρωποι που ακολουθούν μόνο τη λογική για ν' αντιδράσουν στις περιστάσεις, στις αναπάντεχες περιστάσεις της ζωής. Αντιθέτως δεν είναι σπάνιο ν' αντιδρά κανείς με την καρδιά, δηλαδή ν' αντιδρά απρόβλεπτα, απρογραμμάτιστα, ίσως και γενναιόδωρα, ανυπόκριτα, αδιάκριτα... κι επομένως ανορθόδοξα. Βέβαια, η αμεσότητα μιας αντίδρασης που προέρχεται από την καρδιά κι όχι από το νου, μπορεί να οφείλεται σε χίλιες δυο αιτίες: για παράδειγμα η συμπάθεια κι η αυτοπροσφορά μπορεί να εκφράζουν συμβατικότητα, φόβο, αμηχανία, θλίψη ή κάτι άλλο. Αν η αντίδραση, που φαινομενικά δείχνει να είναι από καρδιάς, δεν έχει αγάπη, δεν μπορεί να είναι αληθινή, δεν είναι πιστευτό αυτό που συμβαίνει.

Δεν ακούμε μήπως να μας λένε «είσαι αχάριστος... μετά απ' όσα έχω κάνει για σένα»! Αυτή η έκφραση φανερώνει ότι όλα όσα έκανε ο άλλος για μένα δεν είχαν αληθινή αγάπη, πραγματική ανιδιοτέλεια. Ότι προσφέρεται (ό,τι δηλ. δεν αποζητά αντίκρισμα) δεν έχει μνήμη, ό,τι δωρίζεται δίδεται χωρίς την απαίτηση της μνήμης. Όποιος δωρίζει ή καλύτερα δωρίζεται αυτός ο ίδιος, ακριβώς επειδή δε σκέφτεται πέρα από αυτό που γίνεται από καρδιάς, δε «θυμάται» τι δώρισε και σε ποιον το δώρισε. Μια μητέρα υπολογίζει μήπως τις ώρες που νανούρισε το παιδί της; Ένας ερωτευμένος μήπως θυμάται πόση ώρα περίμενε την αγαπημένη του; Ένας περαστικός που βοήθησε έναν ηλικιωμένο να περάσει το δρόμο ή του εξήγησε πού πρέπει να πάει μέσα στο νοσοκομείο για να περιμένει το γιατρό, μήπως θυμάται την ημέρα και την ώρα που αυτά συνέβησαν; Κι όμως, κανένα παιδί δεν μπορεί να ξεχάσει την αφή του χεριού της μητέρας του, κανένας που ερωτεύτηκε δεν μπορεί να ξεχάσει την ταχυπαλμία που του προξένησε το πρόσωπο που αγάπησε, τις πρώτες μέρες της γνωριμίας, κανένας ζητιάνος δεν μπορεί να ξεχάσει την ημέρα που κατάφερε να βάλει κάτι στο στόμα του γιατί εσύ του έδωσες χρήματα.

Επειδή απρόοπτα, απρογραμμάτιστα και απρόβλεπτα συμβαίνουν αυτά τα μικρά δώρα «από καρδιάς», είναι αδύνατο να διδαχθεί ή να επιβληθεί μια αντίδραση προσφοράς που δεν αποζητά αντίκρισμα. Το λουλούδι της αγάπης που δίδεται, ανθίζει χωρίς προειδοποίηση, χωρίς μέτρο και μαραίνεται αμέσως μόλις ο νους θελήσει να το διατηρήσει, να το μετρήσει, να το ζυγίσει. Έτσι είναι. Η αγάπη δε θυμάται τι κάνει, δεν έχει μνήμη του τι κάνει. Απλά προσφέρεται υπέρμετρα, υπερβολικά, άμετρα γιατί η αγάπη δεν μπορεί ούτε ξέρει από τη φύση της να κάνει διαφορετικά. Η αγάπη δεν έχει μνήμη, έχει όμως μνήμη εκείνος που αγαπήθηκε εφόσον αγαπήθηκε με μια αγάπη που δεν έχει μνήμη του εαυτού της!

Υπάρχει αγάπη σ' αυτό που γίνεται αν γίνεται από καρδιάς κι η καρδιά παύεται από το βάρος της αγάπης της. Για το χριστιανό η εντολή της αγάπης είναι

μια ανεξέλεγκτη εντολή γιατί κάνει τα πάντα αγνώριστα. Όποιος δωρίζει, όποιος δωρίζεται με χαρά, δηλαδή από καρδιάς, αισθάνεται ότι δεν θα μπορούσε να κάνει διαφορετικά. Γι' αυτό δε θυμάται τι δώρισε, πόσο δώρισε, σε ποιον το δώρισε. Η αγάπη έχει το εκπληκτικό προνόμιο να βρίσκει την αυθεντικότητά της στην εξάλειψη του χρόνου. Στην αγάπη υπάρχει μόνο το παρόν. Το μόνο που διεκδικεί η δωρεά είναι η πεποίθηση, η ακλόνητη, πηγαία πεποίθηση ότι αυτό που δωρίζεται δεν είναι απολύτως τίποτα σε σύγκριση μ' εκείνο που λαμβάνεται. Δωρίζει όποιος ξέρει ότι όλα του δωρίθηκαν.

π. Ιωάννης Ασημάκης

Η Νικολέτα Φρέρη

Μια υποστηρίκτρια του Περιοδικού

Εις μνήμην

Πέρασε κιόλας ένας χρόνος που η Νικολέτα, μια από τους μεγάλους υποστηρικτές του Περιοδικού, κλήθηκε να αναπαυτεί κοντά στο Θεό Πατέρα. Απεβίωσε στη Σύρο στις 18/11/2003. Η διεύθυνση των *Ανοιχτών Οριζόντων* πληροφορήθηκε για το συμβάν τέσσερις μήνες αργότερα.

Επί αρκετές δεκαετίες, υπηρέτησε το Περιοδικό ποικιλοτρόπως, κυρίως όμως ως συλλέκτρια συνδρομών στην Ερμούπολη, στη γραμμή της θείας της, άλλης Νικολέτας που εθελοντικά πάνω από μια βδομάδα στην Άνω Σύρο πρόσφερε τις υπηρεσίες της για τη διάδοση του χριστιανικού εντύπου. Ο εθελοντισμός της πήγαζε από την αγάπη της προς το Χριστό και την Εκκλησία. Την ενέπνεε το ιεραποστολικό πνεύμα της *Λεγεώνας της Μαρίας*. Η χριστιανική μόρφωση σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο αποτελούσε μια από κύριες φροντίδες της Αδελφότητας.

Ο γιος της Ισίδωρος μας έδωσε μερικά βιογραφικά. Σταχυολογώ μερικά εις μνήμην της:

«Μερικά στοιχεία για τη μητέρα μου. Γεννήθηκε στην Άνω Σύρο, στο Βορνά τη 13/12/1925. Είχε άλλα έξι αδέρφια, δύο αδελφούς και τέσσερις αδελφές. Ήταν η πέμπτη στη σειρά ηλικίας. Όταν ήταν 6 χρονών έχασε τον πατέρα της και μη μπορώντας η μητέρα της, η Αντουανέτα, να τα βγάλει πέρα την έστειλε στις Αδελφές του Ελέους στην Ερμούπολη όπου έμεινε 3 χρόνια μέχρι την τρίτη δημοτικού. Αμέσως μετά, πήγε εσωτερική στο μοναστήρι των Ουρσουλινών της Νάξου όπου έμεινε άλλα τρία χρόνια μέχρι να αρχίσει ο πόλεμος. Έμαθε άπταιστα γαλλικά και ιταλικά».

Είχα την τύχη να δω την αδ. Νικολέτα επί τω έργω όταν ήμουν ακόμη φοιτητής ιησουίτης. Η Νικολέτα με κάλεσε να παρευρεθώ, κατά τη δεκαετία του 60, σε μια συγκέντρωση του τμήματος της Λεγεώνας στον Πάγο. Εκείνο που με εντυπωσίασε ήταν η αγάπη της για την τοπική Εκκλησία, το έδειχναν οι επίμονες προσπάθειές της ώστε το λαϊκό στοιχείο να εμβαθύνει την πίστη και να αναλάβει υπεύθυνα την αποστολή που του ανήκει.

«Η μητέρα μου ήταν από τα ιδρυτικά μέλη της Λεγεώνας στη Σύρο όταν ιδρύθηκε το πρώτο τμήμα στην Ευαγγελίστρια στις 13/05/1955 από τη δίδα Ο' Brien, Ιρλανδή λεγεωνναρία. Στη συνέχεια ιδρύθηκαν τμήματα και στα χωριά της Σύρου. Αδιάκοπα εργάστηκε στην ενορία Ευαγγελιστρίας στον τομέα της Λεγεώνας και όχι μόνο».

Από τα Πρακτικά της πρώτης συγκέντρωσης για τη συγκρότηση τμήματος της Λεγεώνας της Μαρίας στο Κίνι διαβάζουμε:

«Τρίτη 22 Σεπτεμβρίου 1959. Εις την συγκέντρωση την οποίαν προετοίμασε η κ. Νικολέτα Φρέρη μέλος της Λεγεώνας του τμήματος Ερμουπόλεως («Παναγία της Φάτιμα») έλαβαν μέρος 12 άτομα (κορίτσια).

Η κυρία Φρέρη έδωσε μία πλήρη εικόνα της αποστολής της Αδελφότητας ανά τον κόσμο και εν συντομία εξέθεσε τις υποχρεώσεις των μελών, όπως επίσης παρουσίασε τον τρόπο συνεδριάσεως των τμημάτων.

Η συγκέντρωση διήρκεσε 1 ½ ώρα και τα παριστάμενα άτομα έδειξαν ενδιαφέρον και υποσχέθηκαν ότι θα λάβουν μέρος εις το έργο της Λεγεώνας. Δια τούτο και ορίζεται η προσεχής συγκέντρωση, την Κυριακή 27 Σεπτεμβρίου. Χρέη προέδρου θα εκτελεί η δεσποινίς Άννα Ξανθάκη. Γραμματέας της Κουρίας: η Νικολέτα Φρέρη».

Με τον καιρό, η αδελφή Νικολέτα ανέλαβε πρωτοβουλίες και η Αδελφότητα τής ανάθεσε ευθύνες σε επίπεδο της εκκλησιαστικής Επαρχίας στη Σύρο. Μια εγκάρδια επιστολή της Αδ. Σωτηρίας Κροντήρη, της 22 Σεπτεμβρίου 1959, προς τη νεαρή Νικολέτα αποκαλύπτει την ποιότητα της προσφοράς της, το βάθος της αποστολής όσο και τους αδελφικούς δεσμούς που επικρατούν μεταξύ των μελών της Λεγεώνας.

«Είναι στιγμές που χάνομαι κυριολεκτικά στην απογοήτευση, γράφετε. Αχ! Ποιος δεν περνά τέτοιες στιγμές;... Πόσες φορές κι εγώ απογοητεύομαι – για να περιορισθώ στην Λεγεώνα. Είναι τόσα αυτά που έπρεπε να γίνουν και δεν γίνονται, είναι τόση η φτώχεια και μέσα μου και γύρω μου, τόση η ανημποριά και η ανικανότης που λυγίζω. Θεέ μου, λέω, πώς να τα βγάλω πέρα... Εδώ χρειάζονται άνθρωποι με υπερφυσικά χαρίσματα, άγιοι στην κυριολεξία και περιμένεις, Εσύ, να κάμω εγώ η τιποτένια αυτά που μονάχα άγιοι μπορούν να κάνουν... Ύστερα, όπως και σεις, βάζω τη λογική και την πίστη κάτω και σκέπτομαι. Αυτό ή εκείνο, το θέλει ο Θεός; Το ζητά από μένα; Ναι. Για να μου το ζητά θα πει ότι θέλει να με βοηθήσει. Δεν απομένει παρά να κάμω ό,τι περνά από το χέρι μου, να το κάμω μ' όλη μου την καρδιά και να ζητήσω τη βοήθειά Του. Εκείνος αποτελείώνει, Εκείνος τελειοποιεί. Από μας δεν ζητά παρά την συνεργασία μας, να πούμε 'ναι' στο κάλεσμα που μας κάνει, στις εμπνεύσεις που μας δίνει»...

Η ποιότητα του διαλόγου, η διαφάνεια, οι αληθινές σχέσεις αποτελούν τη βάση όπου χτίζεται μια συλλογική προσπάθεια που φέρνει καρπό στην πολιτική και κοινωνική διάσταση του ανθρώπου, πόσο μάλλον σε μια γνήσια χριστιανική αποστολή με τις δικές της προϋποθέσεις και ιδιαιτερότητες;... «Είχα την κουβέντα σας - συνεχίζει η επιστολή της Σωτηρίας προς τη Νικολέτα - σήμερα με το Δουβλίνο. Πώς; Να, έγγραφα στην αδ. Ντε Λωμπεπέν, την αλληλογράφο του Κονσίλιουμ με την Ελλάδα. Της έλεγα ότι η Λεγεών πρέπει να νοιώθει υπερήφανη έχοντας στις τάξεις της στελέχη σαν την αδ. Φρέρη. Δεν είναι αλήθεια; Δεν το πιστεύω; Τότε, γιατί να μην το γράψω και γιατί να μην το φανερώσω και σε σας την ίδια;».

Μπροστά στα προβλήματα και στις δυσκολίες και ο συνειδητός χριστιανός έχει τους ίδιους πειρασμούς ή δοκιμασίες με τον εργάτη, το διανοούμενο ή καλλιτέχνη, τον τεχνοκράτη ή τον πολιτικό. «Δεν πρέπει να ανησυχούμε. Θαύματα δεν μπορούμε να κάνουμε. Ούτε και έχει την απαίτηση ο Θεός να τα κάνουμε. Εκείνος ξέρει καλύτερα από μας τους ίδιους τη φτώχεια μας. Μπορεί όμως αυτά τα θαύματα να τα κάμει όταν εμείς δινόμαστε απόλυτα σε Εκείνον κι όταν η κάθε στιγμή της ζωής μας δεν είναι παρά ένα 'γένοιτο' στο θέλημα το δικό Του, ένα γένοιτο γεμάτο αγάπη και πίστη».

«Δεν θέλω να σας κουράζω... Γι' αυτό, πριν προχωρήσω σας κάνω μια παράκληση: μην ζορίσετε τον εαυτό σας να απαντήσετε! Γράψτε όταν θα έχετε τον καιρό. Εσείς έχετε οικογένεια και παιδιά και περισσότερες έννοιες από μένα. Γι' αυτό δεν θέλω να σας κλέβω την ώρα σας». Να ένα δείγμα λεπτότητας της γυναίκας και η εκτίμηση για την προσφορά του άλλου, που πράγματι σπανίζει στις σχέσεις μας σήμερα! «Εσείς έχετε οικογένεια και παιδιά». Πράγματι εκτός από το σύζυγό της που της έδειχνε κατανόηση η Νικολέτα είχε και τα τρία μικρά παιδιά της, το Λούη, τον Ισίδωρο και το Ρένο. Η κ. Σωτηρία στο γράμμα της είχε κι ένα καλό λόγο για το μικρότερο: «Γλυκά-γλυκά φιλάκια στο Ρένο. Να του πείτε ότι η κυρία Κροντήρη που είχε έρθει το καλοκαίρι, του ζητά μια μεγάλη χάρη: να λέει κάθε μέρα ένα *Χαίρε Μαρία* στην Παναγία μας για τη Λεγεώνα της».

π. Γαβριήλ Μαραγκός τ.Ι.

Κατηχητικά

Ο Εφημέριος και η Κατήχηση

Η αποστολή του ιερέα

Επειδή συμμετέχει στην ιεροσύνη του Επισκόπου, ο ιερέας είναι υπηρέτης του Ευαγγελίου. Έχοντας λάβει από τον επίσκοπο την εξουσία να διδάσκει την πίστη, είναι ο μάρτυρας της αξίας του Λόγου του Θεού. Με την αποστολή του πραγματοποιείται η ενότητα μεταξύ Λόγου και Μυστηρίου. Εξασκώντας την ποιμαντική του ευθύνη, εκδηλώνει τη φροντίδα του Χριστού για όσους οφείλει να συγκεντρώσει στο Λαό του Θεού.

Οι υποχρεώσεις του εφημερίου

Υπεύθυνος για την κατήχηση των παιδιών και των εφήβων, ο εφημέριος πρέπει να έχει υπόψη του ότι η αποστολή του αυτή αρχίζει από τη μόρφωση των γονιών.

Ο εφημέριος οφείλει να τους υποστηρίξει και να τους προσφέρει τα μέσα για να εκπληρώσουν την κλήση τους ως παιδαγωγοί της πίστης (βλ. Αν. Ορίζ. αρ. 1016).

Ο εφημέριος θα φροντίσει να εξασφαλίσει την κατήχηση για τα παιδιά και τους εφήβους σε όλα τα στάδια της ανάπτυξής τους.

Σ' αυτόν ανήκει η φροντίδα να βρει, μέσα στη χριστιανική κοινότητα, τους υπεύθυνους οι οποίοι θα φροντίσουν για την αναγκαία οργάνωση των κατηχητικών: κατηχητές, αίθουσες, οικονομική υποστήριξη... Οφείλει ακόμη να φροντίζει για την ποιότητα της διδασκαλίας, να εξασφαλίζει την πνευματική και κατηχητική μόρφωση όσων συμμετέχουν, υπό διαφόρους τίτλους στην κατηχητική αποστολή (βλ. Αν. Ορίζ. 1017).

Ο εφημέριος επίσης πρέπει να συνειδητοποιήσει την ευθύνη του ως προς τα παιδιά με ειδικές ανάγκες. Τα παιδιά αυτά ή έφηβοι είτε παραμένουν στο οικογενειακό τους περιβάλλον είτε σε ιδρύματα, είναι ικανά να αποκτήσουν μια προσωπική και ενεργό πίστη.

Ο εφημέριος θα έχει τη φροντίδα να τα γνωρίσει και να τα δεχθεί στην εκκλησιαστική κοινότητα. Θα εξασφαλίσει τη θρησκευτική τους μόρφωση με μια ειδικευμένη κατηχητική. Θα είναι έτσι ο μάρτυρας της αγάπης του Χριστού για τους μικρούς και τους φτωχούς.

Σε πολλά μέρη ο εφημέριος δεν εξασφαλίζει προσωπικά τη θρησκευτική διδασκαλία ορισμένων τμημάτων παιδιών και εφήβων. Οφείλει όμως να προσφέρει τη συμβολή του στη χριστιανική τους μόρφωση.

Με τα μυστήρια επεμβαίνει στο τέλος της λειτουργικής μύησης η οποία είναι συνδεδεμένη με την κατήχηση. Όταν επισκέπτεται ένα τμήμα παιδιών ή εφήβων, ανήκει σ' αυτόν να διευθύνει την προσευχή και να προΐσταται της λειτουργικής πράξης, αν υπάρχει κάποια στην κατηχητική συγκέντρωση, δίχως βέβαια να παραμελήσει τον κατηχητή στον οποίο έχει ο ίδιος αναθέσει την αποστολή.

Επικεφαλής της χριστιανικής κοινότητας, ο εφημέριος **χαράζει τις κατευθυντήριες γραμμές της χριστιανικής ζωής**. Ενημερώνει τους κατηχούμενους για τις φροντίδες της κοινότητας. Προσπαθεί να προκαλέσει ιερατικές και μοναχικές κλήσεις.

Ως εφημέριος ή πνευματικός παραστάτης, ο ιερέας καλεί κατηχητές, συνεργάτες για να συμμεριστούν την αποστολή του.

Θα φροντίσει για τη μόρφωσή τους. Θα τους βοηθήσει και θα τους υποστηρίξει στο έργο που τους αναθέτει. Θα συμβάλλει στην κατηχητική μόρφωσή τους, οδηγώντας τους στις μηνιαίες συγκεντρώσεις και στα κέντρα όπου δίνεται μια συστηματική και διοργανωμένη κατάρτιση: δογματική, παιδαγωγική, ψυχολογική... Θα είναι ο παιδαγωγός της χριστιανικής τους ζωής και του αποστολικού τους ζήλου μέσα στα πλαίσια της κοινότητας.

Με την συνεργασία των οργανώσεων που εμψυχώνουν τη χριστιανική κοινότητα, οι ποιμένες θα φροντίσουν να προκαλέσουν το ενδιαφέρον όλων των ενοριτών για την κατήχηση των παιδιών και των νέων. Στο κήρυγμά τους, στις διάφορες συγκεντρώσεις και στις προσωπικές επαφές, θα αποκαλύψουν στον κάθε πιστό τη συμβολή που μπορεί να προσφέρει.

Ο εφημέριος, ως συντονιστής, θα επαγρυπνεί ώστε η διδασκαλία που μεταδίδεται απ' όλους τους κατηχητές να αντανακλά τόσο τη ζωή της κοινότητας όσο και ολόκληρης της Εκκλησίας. Θα συντονίζει τα προγράμματα και τις μεθόδους που ακολουθούν οι διάφοροι κατηχητές και οι υπόλοιποι παιδαγωγοί: γονείς, υπεύθυνοι οργανώσεων... Θα ακολουθεί βέβαια τις οδηγίες της Πανελληνίας Επιτροπής την οποία έχει ιδρύσει η Ιεραρχία για να βοηθήσει στην κατηχητική αποστολή.

Συνεργασία στην ποιμαντική ζωή

Η κατηχητική ζωή, τόσο της ενορίας όσο της εκκλησιαστικής επαρχίας και της χώρας γενικά, πρέπει να βρίσκεται σε συνεχή επαφή με τις άλλες εκδηλώσεις της χριστιανικής ζωής: τη λειτουργική, την ποιμαντική, τη θεολογική σκέψη κτλ. Θα επωφελείται από την πρόοδο όλων των διαστάσεων της χριστιανικής ζωής και θα βοηθά στην πρόοδό τους.

Καλό θα ήταν να διοργανώνονται κοινές συγκεντρώσεις όσων ασχολούνται για τη λειτουργική, ποιμαντική και θεολογική σκέψη, για τις κλήσεις, για τον τύπο...

Απαραίτητη μόρφωση των ιερέων

Για να επιδοθεί στις διάφορες εργασίες που εξαρτώνται από την αποστολή του για την κατήχηση, ο εφημέριος οφείλει να αποκτήσει μια απαραίτητη ειδική μόρφωση.

Κατ' αρχήν θα του δοθεί στο ιεροσπουδαστήριο μια συνεχής θεωρητική και πρακτική μόρφωση. Κατά την αποστολική του εργασία, ο ιερέας οφείλει να συνεχίσει την κατηχητική του μόρφωση, όχι μόνο με την προσωπική του εργασία αλλά συμμετέχοντας στις συγκεντρώσεις και στα συνέδρια που διοργανώνονται γι' αυτό το σκοπό.

Κατήχηση στην ενορία

Ολόκληρη η χριστιανική κοινότητα οφείλει να αισθάνεται την ευθύνη για την κατήχηση των παιδιών και των νέων. Αυτή οργανώνει και υποστηρίζει τα κατηχητικά. Ιερείς, μοναχοί, κατηχητές, μέλη των οργανώσεων και πιστοί, όλοι είναι υπεύθυνοι, σε διαφορετικό βαθμό, για την κατηχητική διαπαιδαγώγηση.

Θα κάνουμε λοιπόν το παν για υπενθυμίσουμε στον καθένα την ευθύνη του. Θα επιμείνουμε προ πάντων στο να αναλάβουν και να βοηθήσουν την πίστη των παιδιών και των νέων των περιοχών που έχασαν τον χριστιανικό τους χαρακτήρα.

Η κατήχηση στην ενορία πρέπει να επιτρέπει σε όλα τα παιδιά να λάβουν τη διδασκαλία της πίστης.

Γι' αυτό το σκοπό θα συναθροίσουμε τα παιδιά αυτής ηλικίας σε μικρά, όσο το δυνατόν τμήματα, θα καθορίσουμε την πιο κατάλληλη και προσιτή ώρα για τη συγκέντρωση της κατήχησης. Θα απαιτήσουμε την τακτική παρακολούθηση των παιδιών. Θα έχουμε έναν προσωπικό έλεγχο των παιδιών για την ευκολότερη παρακολούθηση του κάθε παιδιού από τον ένα χρόνο στον άλλο. Έτσι θα διευκολύνουμε τους κατηχητές που θα αναλάβουν το παιδί σε περίπτωση αλλαγής.

Το κατηχητικό οφείλει να διαθέτει τα απαιτούμενα μέσα:

- αίθουσα κατάλληλα διακοσμημένη, φωτεινή, με καλλιτεχνικό γούστο. Ο σεβασμός του χώρου στον οποίο γίνεται η Κατήχηση δημιουργεί μίαν ατμόσφαιρα περισυλλογής όπως αρμόζει στο Λόγο του Θεού.

- τα απαιτούμενα μέσα για την πρακτική εξάσκηση των παιδιών: καθίσματα, χάρτες, εικόνες, δίσκοι, προβολές... Η θρησκευτική διδασκαλία πρέπει να διαθέτει τα ίδια μέσα που διαθέτει η υπόλοιπη σχολική μόρφωση των παιδιών.

Η κατήχηση έχει ανάγκη από ένα ταμείο, το οποίο θα τροφοδοτείται όπως τα ταμεία των άλλων κλάδων της ποιμαντικής, από τις κοινές πηγές της ενορίας και από τις πηγές που θα ήθελε υποδείξει η Ιεραρχία. Ολόκληρη δε η κοινότητα θα έχει τη φροντίδα και θα συμβάλει γενναιόδωρα στο «δίσκο για τα κατηχητικά».

π. Γαβριήλ Μαραγκός τ.Ι.

Από τη θρησκευτική βιβλιοθήκη

Η ωραιότερη ιστορία του Θεού, Κριτική, Αθήνα, 2001.

J. Bottéro – M.A. Quaknin – J. Moingt

Στο βιβλίο αυτό βρίσκουμε τρεις «συνεντεύξεις» με κεντρικό θέμα τη Βίβλο και το μονοθεϊσμό. Ένας αρχαιολόγος - ιστορικός, ένας ραβίνος, και ένας χριστιανός, ιησουίτης θεολόγος εξηγούν πώς κατανοούν και πώς ερμηνεύουν τη Βίβλο, το τόσο σημαντικό αυτό έργο στην ιστορία της ανθρωπότητας.

Ο J. Bottéro τονίζει το βασικό ρόλο του Μωυσή στο μονοθεϊσμό. Μόνο ο Γαχβέ είναι ο θεός του Ισραήλ, υπερβατικός, πέρα από αυτόν τον κόσμο και χωρίς τις συνήθεις ανθρωπομορφικές ιδιότητες που οι θρησκείες ως τότε απέδιδαν στο Θεό. Με το Γαχβέ ο λαός συνάπτει διαθήκη, μια συνθήκη αμοιβαίας αφοσίωσης. Η δέσμευση του λαού εκφράζεται όχι τόσο στη λατρεία όσο στην τήρηση των εντολών του Θεού που εστιάζουν στο σεβασμό του Θεού και του ανθρώπου. Πρόκειται για εντελώς νέα αντίληψη της θρησκείας και του Θεού ενός νέου πνευματικού βάθους. Στη βάση αυτή, ο εβραϊκός λαός προσλαμβάνει και αφομοιώνει πολλά στοιχεία πολιτιστικά και θρησκευτικά που προέρχονται από τους γύρω λαούς. Αυτό το εξηγεί καλά ο J. Bottéro και εξηγεί έτσι τις ομοιότητες που η εβραϊκή θρησκεία έχει με τους γύρω πολιτισμούς, πράγμα που συχνά προξενεί σύγχυση σε πολλούς ανθρώπους.

Ο M. A. Quaknin μας εισάγει στην ιουδαϊκή και ραβινική κατανόηση της Βίβλου, σε μια σύγχρονη ερμηνεία των εντολών καθαρότητας και κανόνων σχετικά με τις τροφές κ.α. Βλέπουμε πόσο είναι σημαντικό εδώ το ίδιο το κείμενο της Τορά και κάθε της γράμμα. Κατά κάποιο τρόπο η Τορά ταυτίζεται με το Θεό, είναι ο λόγος του Θεού. Μας εξηγεί την ερμηνεία του ταλμούδ μέσα στη ζωντανή παράδοση της οποίας η Βίβλος μεταδίδεται. Αλλά και την πιο εσωτερική παράδοση της Καββάλα. Είναι ουσιαστικό σημείο οι απεριόριστες ερμηνείες και τα ατέλειωτα σχόλια στην Τορά. Έτσι σεβόμαστε το Λόγο και έτσι αυτός δεν απολιθώνεται σε κάτι μονοσήμαντο και οριστικό και τελικά ανθρώπινο. Βλέπουμε καλύτερα και τη ρήξη με το χριστιανισμό. Ιδιαίτερα η προς Ρωμαίους επιστολή του Παύλου σηματοδοτεί μια σαφή παρεκτροπή για την εβραϊκή αντίληψη.

Ο J. Moingt αναφέρεται στο πέρασμα στη Νέα Διαθήκη, στο ρόλο του Χριστού, στις εβραϊκές του ρίζες και στις διαφορές του με αυτήν την παράδοση. Εξηγεί με ελεύθερη και προσωπική σκέψη και όσο αυτό είναι δυνατό για ένα σύντομο βιβλίο, τη χριστιανική πίστη από ιστορική σκοπιά, δηλαδή σε ποιες συνθήκες και για ποιους λόγους, ως απάντηση σε ποια ερωτήματα η χριστιανική θεολογία εξελίχθηκε κατά το συγκεκριμένο τρόπο: ο θεάνθρωπος Χριστός, η αγία Τριάδα, η Παναγία Θεοτόκος κ.λπ. Τονίζει ότι ο χριστιανισμός, αν και θρησκεία ο ίδιος, ενέχει μια κριτική στάση προς κάθε θρησκεία ως κώδικας ιερού, λατρείας και σωτηρίας. Προβιβάζει την ελεύθερη στάση και την αγάπη του ανθρώπου προς το Θεό ως απάντηση της αγάπης που ο Θεός έδειξε εν Χριστώ. Η αγάπη του Θεού και του πλησίον, η δικαιοσύνη και ο σεβασμός του άλλου είναι, όπως βλέπουμε και στο Ευαγγέλιο, ο πυρήνας της πίστης.

Όλα τα θέματα του βιβλίου αυτού είναι ενδιαφέροντα. Ορισμένα ίσως είναι δύσκολα και προϋποθέτουν κάποια βιβλική ή θεολογική παιδεία από τον αναγνώστη. Με ατέλειες η μετάφραση από τα γαλλικά, πράγμα που δυσκολεύει ορισμένες φορές τον αναγνώστη. Μια επίβλεψη από θεολόγο θα είχε αποσαφηνίσει την ορολογία. Τελικά, ένα θαυμάσιο βιβλίο.

π. Θόδωρος Κοντίδης